

ANADOLU GRUBU VE ULUSLARARASI SERMAYE

30 Haziran 2021

Yıldırım Koç

Türkiye’de sermaye gruplarının uluslararası sermayeyle ilişkilerini tespit etmek eskiden zordu. Bu şirketlerin faaliyet raporlarına erişmek olanaksızdı. Şirketlerin kendilerini tanıtan yayınlar da çok sınırlı dağıtılabildi. Günümüzde ise bu kaynakların önemli bir bölümüne internet üzerinden ulaşmak mümkün. Ayrıca, bazı kaynaklar, şirketlere ilişkin toplu bilgi sağlıyor. Bu nedenle, Türkiye’de sermayenin yapısına ilişkin ezbere konuşmak veya kulaktan dolma sığ bilgilerle ve sübjektif niyetlerle değerlendirme yapmak yerine, çok kolayca erişilebilen bilgilerle “somut şartların somut tahlilini yapmak” gereklidir. Hele bu konuda hiç ciddi araştırma yapmadan Türkiye’de sermayedar sınıfının niteliğine ilişkin siyasi sonuçlara varmak da, en nazik ifadeyle, çok yanlıştır.

Erişilebilir kaynaklardan Anadolu Grubu’na bakıldığında da uluslararası sermaye ile yakın ilişkiler görülmektedir.

Anadolu Grubu, kendisini şöyle tanıtmaktadır:

“Biz: Anadolu Grubu, ‘Anadolu’yu dünyaya, dünyayı Anadolu’ya bağlayan yıldız’ olma vizyonuyla bugün 19 ülkede, 80’e yakın şirket, 66 üretim tesisi ve yaklaşık 80.000 çalışanı ile faaliyetlerini bira, meşrubat, perakende, tarım, otomotiv, kırtasiye, hızlı servis restoranı, gayrimenkul ve enerji olmak üzere 9 sektörde sürdürüyor. 1950 yılında Yazıcı ve Özilhan aileleri tarafından kurulan Grup, hem rakamsal verileri ve üretim gücü hem de geliştirdiği ve içinde yer aldığı projelerle, Türkiye ekonomisinin en büyük itici güçlerinden birisi konumundadır. ABInBev, The Coca-Cola Company, Faber-Castell, Isuzu, KIA, McDonald’s, Honda, Honda Marine, Köhler, Johns Hopkins Medicine gibi alanlarında dünyanın önde gelen isimleri olan markalarla ve şirketlerle kurduğu ortaklıklarla, çok uluslu ve girişimci bir grup olma misyonu doğrultusunda hareket ediyor. Grubun 2020 yılı cirosu 62,1 milyar TL olarak gerçekleşirken, toplam aktif büyüklüğü 73,3 milyar TL oldu.”

“Global markalar ve çok uluslu şirketlerle ortaklık kültürü, markalı tüketici ürünlerindeki uzmanlığı, geniş bir coğrafyada güçlü bir bölgesel oyuncu olarak sahip olduğu deneyim ve güçlü kurumsal yönetim anlayışıyla, Anadolu Grubu faaliyette bulunduğu her alanda sürdürülebilir bir anlayışla değer katarak hızlı ve sağlıklı büyümesini devam ettiriyor.”

ANADOLU EFES

Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.’nin yüzde 43,05 hissesi Anadolu Grubu Holding Anonim Şirketi’ne, yüzde 24 hissesi AB Inbev Harmony Limited Şirketi’ne, yüzde 32,95’lik hissesi de diğer kişilere aittir.

“Anadolu Efes, alkollü içecekler pazarında 6 ülkede (Türkiye, Rusya, Kazakistan, Gürcistan, Moldova ve Ukrayna) 21 bira fabrikası, 5 malt fabrikası ve 1 şerbetçiotu işleme tesisi ile faaliyetlerini sürdürüyor ve 60’a yakın bira markasını tüketicileriyle buluşturuyor. Günümüzde satış hacmi bakımından sektöründe Avrupa’nın 5’inci, dünyanın 15’inci ve Türkiye’nin en büyük bira üreticisi olan Anadolu Efes, 2018 itibarıyla yıllık 56,3 milyon hektolitreye bira ve 248 bin ton malt üretim kapasitelerine sahiptir. Türkiye, Rusya, Kazakistan, Gürcistan, Ukrayna, Moldova, Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Avrupa, Orta Asya ve Orta Doğu ülkelerinden oluşan geniş bir coğrafyada bira, malt ve alkolsüz içecek üreten ve pazarlayan Anadolu Efes’in ürünleri, dünyada 80’den fazla ülkede tüketiliyor.”

“Bira operasyonunda satış hacmi bakımından en büyük paya sahip olan ve faaliyetlerine 1999 yılında Moscow-Efes Brewery (“MEB”)’nin üretime geçmesiyle başlayan Anadolu Efes’in Rusya operasyonu; 2006 yılında dönemin en büyük 7’nci üreticisi olan Krasny Vostok bira grubunun satın alınması ve 2012 yılında SABMiller ile iş birliği yapılmasının sonucunda daha da güçlendi. Günümüzde Rusya’da Kaluga, Kazan, Novosibirsk, Ufa, Ulyanovsk ve Vladivostok’taki 6 bira fabrikası ve Kazan’daki 4 malt fabrikası ile faaliyetlerine devam eden Anadolu Efes, pazarın en büyük ikinci oyuncusu konumundadır. Anadolu Efes, Rusya’da yıllık 21,7 milyon hektolitreye bira ve 130 bin ton malt üretim kapasitesine sahiptir.”

COCA-COLA İÇECEK A.Ş. (CCI)

CCI (Coca-Cola İçecek A.Ş.) Türkiye’de 10 fabrikası olan bir girişimdir. Şirket sermayesinin yüzde 43’ü Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayi A.Ş.’ye aittir. Anadolu Grubu’nun diğer şirketleriyle birlikte, Anadolu Grubu’nun CCI hisseleri yüzde 50,26’yı bulmaktadır.

CCI’nın yüzde 20,09 hissesi, The Coca-Cola Export Corporation’a (TCCEC) aittir. Özgörkey Holding’in ise yüzde 1,53 hissesi vardır.

“Coca-Cola sisteminde satış hacmine göre altıncı sırada yer alan CCI, The Coca-Cola Company (TCCC) markalarından oluşan gazlı ve gazsız içeceklerin üretim, satış ve dağıtımını gerçekleştirmektedir. CCI Türkiye, Pakistan, Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Türkmenistan, Ürdün, Irak, Suriye ve Tacikistan’da 10 bini aşan çalışanı ile faaliyet göstermektedir.

“CCI 26 fabrikası ile 380 milyonluk tüketici kitlesine gazlı içeceklerin yanı sıra meyve suyu, su, enerji ve sporcu içecekleri, buzlu çay ve çaydan oluşan gazsız içecekler kategorisinde de zengin bir ürün portföyü sunmaktadır.

“CCI’nın hisseleri Borsa İstanbul’da (BIST) ‘COLA.IS’, Amerikan depo sertifikaları (ADR) ABD’de tezgahüstü piyasalarda “COLAY”, Eurobond’u İrlanda Borsası’nda “COLAT” sembollerine ile işlem görmektedir.”

CCI’nın Pakistan’da 7 fabrikası, Kazakistan’da 2 fabrikası, Azerbaycan’da, Kırgızistan’da, Türkmenistan’da, Ürdün’de, Tacikistan’da 1’er fabrikası, Irak’ta 2 fabrikası, Kuzey Irak’ta 1 fabrikası faaliyet göstermektedir. Şirket’in Suriye’de de faaliyeti vardır.

OTOMOTİV GRUBU

“Otomotiv Grubu, dünyanın önde gelen kuruluşlarından ISUZU ile ticari araçlar, KIA ile binek otomobiller, ANTOR ve LOMBARDINI ile endüstriyel motorlar, HONDA Güç Ürünleri, ANTRAC çapa makineleri, denizde ise HONDA MARINE markaları ile iş birliği yapıyor. 1960’lı yıllarda kamyonet üretimiyle faaliyetlerine başladığı otomotiv sektöründe bugün öncü kuruluşlardan biri olarak faaliyetlerini sürdürüyor.

“Anadolu Grubu, Isuzu Motors Limited ve Itochu ortaklığında halka açık olan **Anadolu Isuzu** ile, hafif kamyon, kamyonet, otobüs ve pick-up gibi ticari araçların üretim ve pazarlamasını gerçekleştiriyor.”

“Yarım asrı aşkın tecrübesiyle Anadolu Grubu’nun en köklü kuruluşlarından olan **Çelik Motor**, Türkiye’de otomotiv sektöründe faaliyet gösteren en köklü şirket olma unvanını taşıyor. 2001 yılında KIA markasının Türkiye distribütörlüğünü alan Çelik Motor, uzun yıllara dayanan bilgi birikimi ve deneyimini KIA markası için kullanmaya başladı. KIA markası, yaygın servis ağı ve satış noktalarıyla, Türkiye’de otomotiv sektöründe önemli bir konuma geldi. Çelik Motor, markanın değişen tasarım anlayışı ile birlikte KIA’nın algısını ve imajını ileriye taşıdı.”

ADEL KALEMCİLİK

“Kalem ve kırtasiye alanında, dünyaca ünlü yazım ve boyama gereçleri üreticisi Faber-Castell ile işbirliği içinde olan Adel Kalemcilik, faaliyetlerine 1969 yılında başladı. Faber-Castell ile 1995 yılında bu işbirliğini ortaklığa dönüştüren Adel Kalemcilik, bulunduğu bölgenin en büyük kalem üreticisi olarak Avrupa’da %13’lük üretim payına sahiptir.”

McDONALD’S

“Anadolu Grubu, dünyanın en değerli 4. markası olan McDonald’s’ın, 2005 yılından bu yana Türkiye’deki lisansörü olarak faaliyet gösteriyor. 250’den fazla restoranı ve 6 bin çalışanıyla yılda 60 milyonu aşkın tüketiciye hizmet veren McDonald’s, sunduğu ürünlerin tamamına yakını Türkiye’den tedarik ederek, iş gücü ve pazar olarak da ülkemize katma değer yaratıyor.”